

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

NÁZEV: STYLEM JE TŘEBA BUDOVAT FILM: VIZUÁLNÍ ANALÝZA FILMU

KANTĚMIRA BALAGOVA „TĚSNOTA“

AUTORKA: HANNA SVISTUNOVA

Hanna Svistunova se ve své bakalářské práci zaměřuje na rozbor vybraných vizuálních postupů ve filmu Kantěmira Balagova *Těsnota* z r. 2017. Práci lze rozčlenit ve tři části. V první autorka představí samotný film a metodologická východiska (2. a 3. kap.), ve druhé a nejrozsáhlejší části se zabývá dějinami a povahou vybraných vizuálních prostředků, jakými jsou světlo, barva a rám (4. kapitola), v poslední třetí části se konečně soustředí na konkrétní využití vizuálních prostředků ve filmu *Těsnota* (5. kap.).

Autorku na filmu zajímají především vizuální aspekty, zatímco obsahovou stránku nechává stranou, o čemž nic nesevřídí lépe, než že zápletku stručně představí v jednom jediném odstavci práce (viz s. 3). S Davidem Bordwellem a Kristin Thompsonovou má za to, že styl filmu určuje jeho forma, resp. práce s vizuálními prostředky, kterým má být obsah podřazen a v nich rozpuštěn. Tato perspektiva je legitimní o to víc, že dobře konvenuje s poetikou Kantěmira Balagova. Domnívám se, že kdyby autorka metodologicky postupovala jen tímto směrem, stačilo by to a práce by působila sevřeněji. Snaha do práce zapojit sémiotiku (konkrétně F. de Saussura a R. Barthes) vyznívá povrchně. Příslušný výklad je příliš stručný a slaboučký; interpretace Saussura je odbytá, navíc se opírá jen o sekundární zdroj. Barthesův „mýtus“ je o chlup lepší (s. 7), ale ani ten není v práci nijak efektivně využitý. Podobně povrchně vyznívají příliš stručné odkazy odkazující na vizuální studia (konkrétně na M. Sturken a L. Cartwright). Ostatně celá kapitola věnovaná metodologii by si zasluhovala větší péči. Ať už v tom směru, že by se H. Svistunová opřela jen o formalistickou teorii D. Bordwella a K. Thompsonové, jejíž expozici by dotáhla, nebo by lépe promyslela propojení se sémiotikou a vizuálními studii. V obou případech by bylo vhodné, aby se metodologická východiska více promítla i do analýzy filmu, již autorka provádí v poslední části.

Čtvrtá a nejdelsí kapitola (37 stran z celkových 68) pojednávající o dějinách vnímání světla, barvy a rámu je ještě problematičtější. Autorka tyto rozsáhlé historické exkursy, které působí jako samostatné referáty, nedokáže dostatečně přesvědčivě propojit s celkem práce a bohužel v těchto pasážích jen minimálně poukazuje na souvislost s analyzovaným filmem. Čtenář se tak ptá, proč má číst o Platónově podobenství o slunci, o renesančním pojetí prostoru, o Caravaggiu, o sporu mezi poussinisty a rubenisty, o tom, jaké barvy měli v oblibě Karel I. Veliký a Jindřich II. Francouzský, o romantismu atd. atp. Nějaká matná souvislost s filmem se zde sice tušit dá, ale pokud to text nedokáže ozřejmit, chyba bude zřejmě na straně samotného textu.

Poslední část se konečně soustředí na konkrétní využití světla, barvy a rámu ve filmu *Těsnota*. A teprve zde Hanna Svistunova přesvědčivě odpovídá na otázku, již si klade v názvu své bakalářky, totiž jak lze stylem budovat film. Tato kapitola je z celé práce nejzdařilejší a nejvyspělejší. Z ní je zřejmé, co autorce sedí nejlépe. Není to obsahový, ideový výklad, který by převáděl film na něco mimo tento film (na filosofii, politiku, rasovou otázku atd. atp.), nýbrž soustředěná analýza čistě filmařských postupů, z nichž vyplývají podstatné rysy filmu. Film *Těsnota*, který oplývá neotřelým stylem a vizuální promyšleností, je pro takový přístup mimořádně vhodně zvolený.

K práci mám dvě zásadní námítky. (1) Práce nemá přesvědčivou metodologii, využití sémiologie považuji za nezdařené. I v poslední nejkvalitnější části práce, kde autorka využívá

Saussurův znakový model a dvojici pojmů označující ÷ označované (s. 46, s. 54, s. 62), není jasné, proč se odvolává zrovna na Saussura; (2) Více než polovinu práce tvoří pasáž, jež není smysluplně propojená s celkem textu.

Bakalářskou práci Hanny Svistunové doporučuji k obhajobě a z výše uvedených důvodů ji předběžně hodnotím mezi známkou **velmi dobře** a **dobře**.

V Praze dne 31. srpna 2023

Mgr. Felix Borecký, Ph.D.